

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Astridlaan 415

Assebroek, West-Vlaanderen

2023L208

ARCHEOLOGIENOTA

VERSLAG VAN RESULTATEN

BUREAUONDERZOEK

RUBEN WILLAERT NV

8200 SINT-MICHIELS-BRUGGE

TEN BRIELE 14 | BUS 15

AUTEUR:

Aaron Willaert, Merlijn De Baene

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2023

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV. Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. BUREAUONDERZOEK [BO]	3
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE	3
1.1.1 Administratieve gegevens	3
1.1.2 De onderzoeksopdracht	5
1.1.3 Het projectgebied	6
1.2 ASSESSMENT	8
1.2.1 Landschappelijk kader	8
1.2.2 Historisch kader	15
1.2.3 Archeologisch kader	23
1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK	29
BIBLIOGRAFIE	i
BIJLAGE	ii

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de afbraak van serres en een waterreservoir in Assebroek, deelgemeente van Brugge in de provincie West-Vlaanderen. De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 17 775 m², de gecombineerde oppervlakte van de geplande werken bedraagt ca. 9 846 m².

Het projectgebied situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als landschappelijk waardevolle agrarische gebieden. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt omdat de gecombineerde oppervlakte van de geplande bodemingrepen meer dan 5000 m² bedraagt.

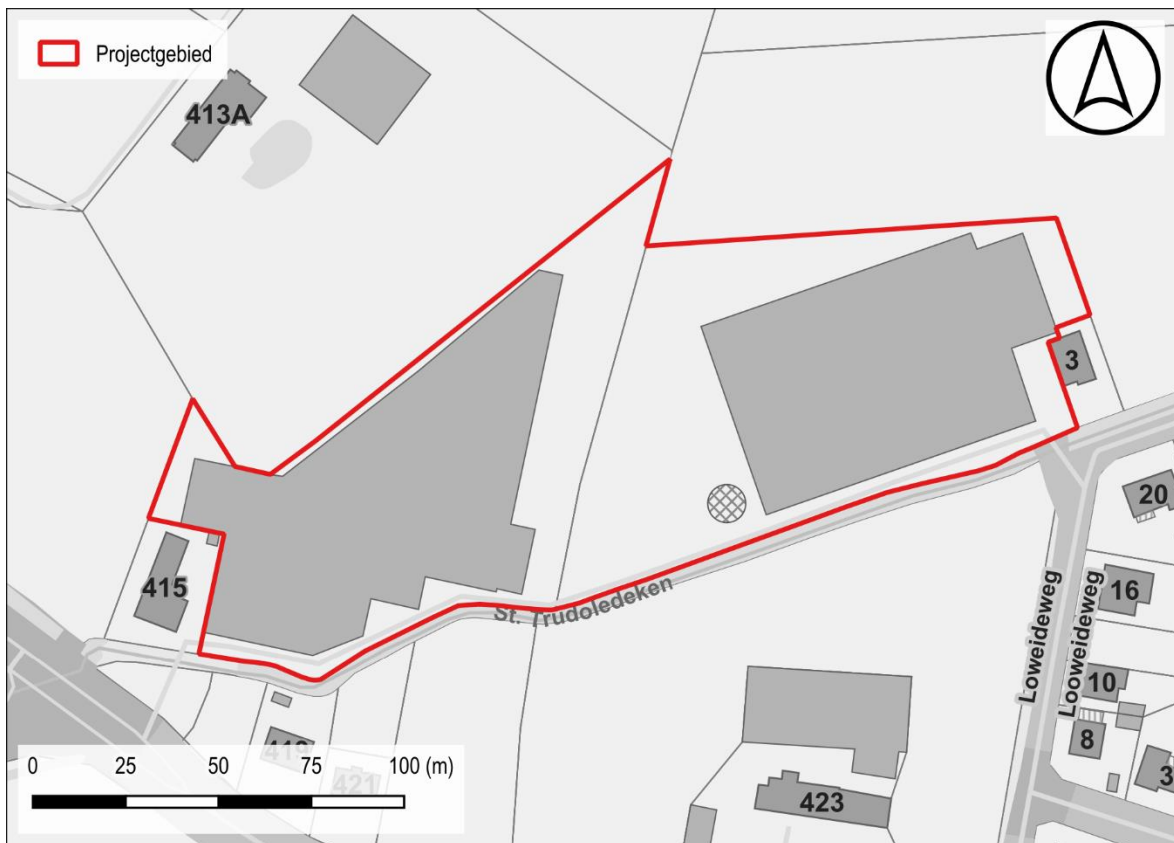
RUBEN WILLAERT NV is aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureaustudie en aansluitend landschappelijk bodemonderzoek op te maken met het oog op een advies naar uitgesteld vooronderzoek, werfbegeleiding, of vrijgave van het terrein.

1. BUREAUONDERZOEK [BO]

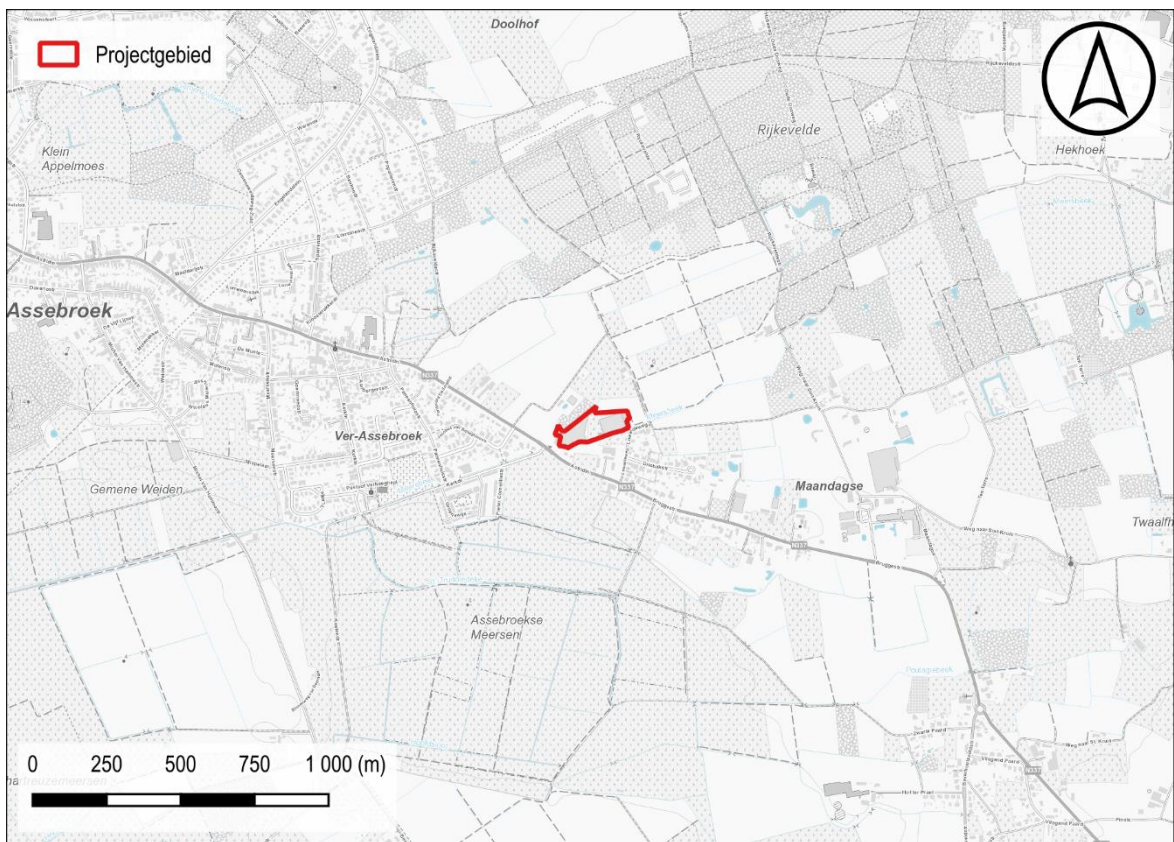
1.1 BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 Administratieve gegevens

PROJECTCODE	2023L208	
ERKENNINGSNUMMER	OE/ERK/ARCHEOLOOG/2015/0069	
<i>BOUNDING GEOMETRY</i>	X ₁ : 74064	Y ₁ : 209314
	X ₂ : 74380	Y ₂ : 209540
KADASTER	Brugge Afdeling 21, Assebroek Deel 1, Sectie A, Nummers 449T, 477B en 450C	
GEOGRAFISCHE INPLANTING	Figuur 1 en 2	
OPZET INITIATIEFNEMER	Figuur 4	

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt)

Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)

1.1.2 De onderzoeksopdracht

1.1.2.1 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

“Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.”
– CGP 4.0; p. 28

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreephistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Wat is de trefkans op intact bewaarde archeologische aanwijzingen?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden? Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?

1.1.2.2 Werkwijze en strategie van het vooronderzoek fase BO

RUBEN WILLAERT NV werd aangesteld om deze archeologienota in de eerste plaats door middel van een bureauonderzoek op te maken. Dit bureauonderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van Ruben Willaert NV. De aard van de werken werd tijdens het bureauonderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op bodemkundig, landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd opgemaakt middels *Office*- en *Adobe*-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. Hierin werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op geopunt.be, dov.vlaanderen.be, geo.onroerenderfgoed.be, cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]¹. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

¹ De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen en andere sites met erfgoedwaarde; onder dezelfde noemer verzamelen we alle opgestelde archeologienota's vanaf 2015.

1.1.3 Het projectgebied

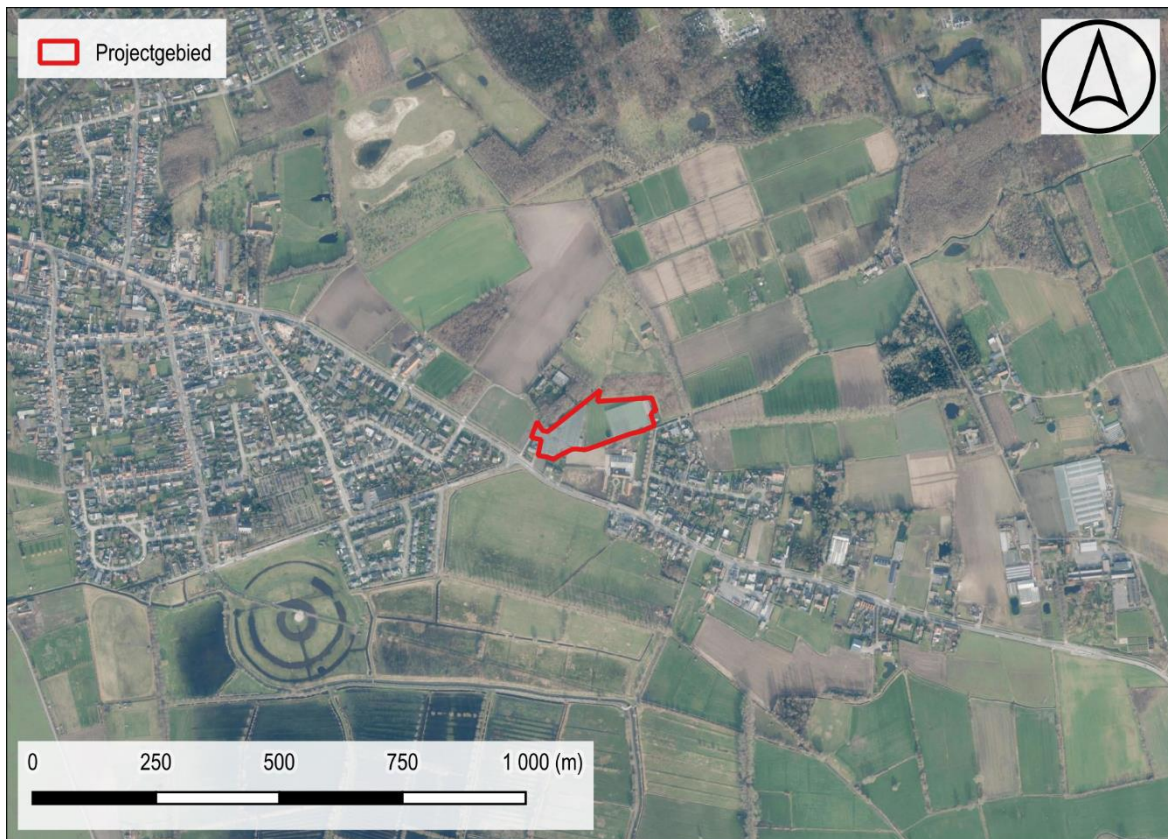
1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Binnen de grenzen van het projectgebied vond in het verleden nog geen archeologisch (voor)onderzoek plaats. In de jaren '80 werd wel een veldprospectie uitgevoerd (zie 1.2.3).

1.1.3.2 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in (Ver-)Assebroek, deelgemeente van Brugge in de provincie West-Vlaanderen langs de Astridlaan ter hoogte van het kruispunt met de Kerkdreef. Aan zuidelijke zijde grenst het terrein aan de waterloop St. Trudoledeken. Het onderzoeksgebied ligt tussen het domein Ryckvelde (in het noorden) en de Assebroekse Meersen (in het zuiden) en wordt volgens de topografische kaart net ten noorden van het *Hof Corneillie* gekarteerd.

Het centrum van Brugge ligt op ca. 4.7 km ten noordwesten van het projectgebied, de kerk van Ver-Assebroek op ca. 750 m ten zuidwesten.

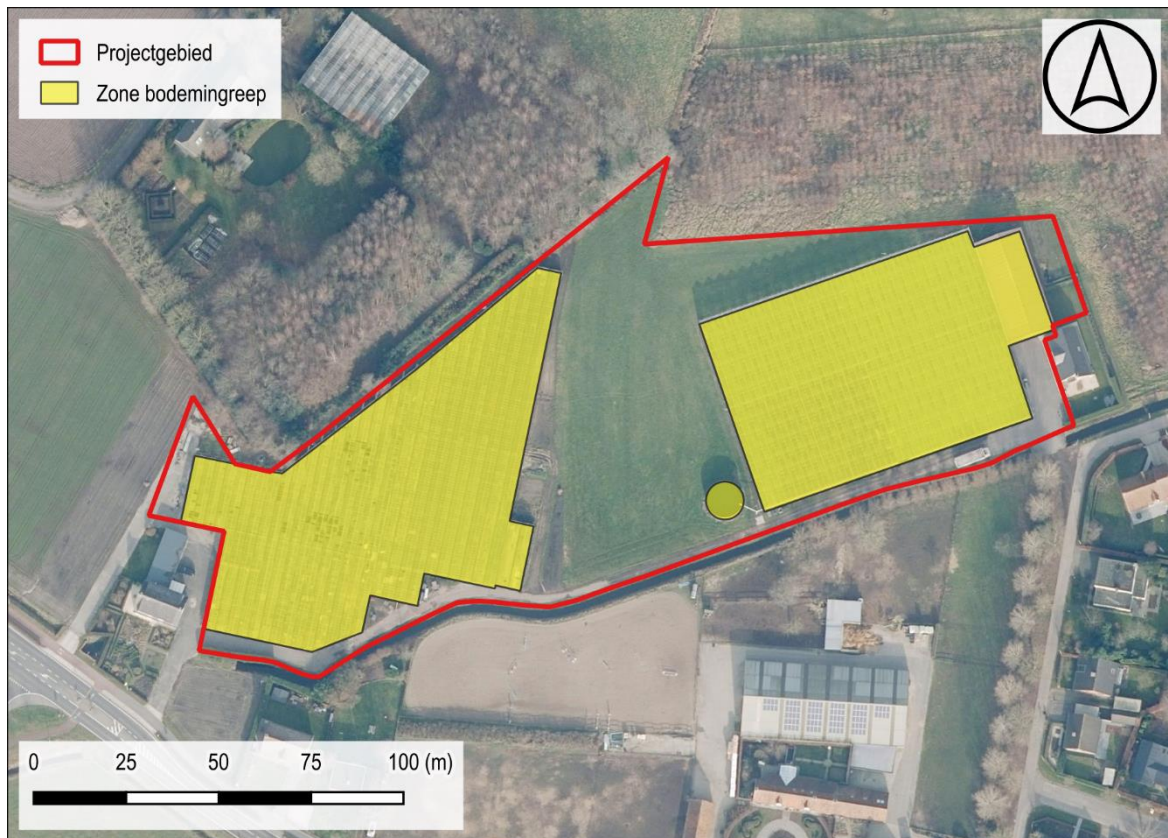

Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.1.3.3 Geplande bodemingrepen

De totale oppervlakte van het projectgebied bedraagt ca. 17 775 m²

De initiatiefnemer plant de sloop van 2 serres en een bovengronds waterreservoir. De gecombineerde oppervlakte van deze geplande bodemingrepen bedraagt ca. 9 846 m². De serres zijn gefundeerd door kleine funderingsvoetjes. Deze funderingsvoetjes worden uitgehaald. Er is geen verharding aanwezig binnenin de serres. In de serres werd in volle grond bloemkool gekweekt. Na de sloop wordt het terrein niet bouwrijp gemaakt of genivelleerd er wordt enkel gras ingezaaid.

Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)

1.2 ASSESSMENT

1.2.1 Landschappelijk kader

Het projectgebied is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei.

Assebroek bevindt zich ten zuidoosten van de Brugse stadskern. Het projectgebied bevindt zich in het overgangsgebied tussen een oost-west gerichte dekzandrug en de zuidelijk gelegen Assebroekse Meersen.

Gedurende het laat-Pleniglaciaal (76.000 – 14.640 jaar geleden) trad een droge en koude periode op waarbij de vegetatie beperkt was en waarbij de winden vat kregen op het zandoppervlak in het open boomloos toendralandschap. Onder invloed van de noordwestenwinden waaien dekzandruggen op, zoals de omvangrijke rug van Gistel over Brugge naar Maldegem en Stekene. Op deze manier vormt zich een zwak golvend landschap van overwegend ZW-NO lopende dekzandruggen en laagtes. Deze dekzandruggen blokkeren de afwatering vanuit het binnenland. In de komvormige depressies vormen zich ondiepe meren zoals de Assebroekse Meersen ten zuiden van het plangebied. De afzetting bestaat uit een pakket van kalkloze, homogene en goed gesorteerde, fijne tot middelmatig fijne zanden met een dikte van 1 tot 5 meter.

Het projectgebied situeert zich op een hoogteligging van ca. 5.7 tot 6.3 + m TAW. De noordwestelijke hoek is hoger gelegen dan de rest van het terrein. Deze heeft een relatief vlak verloop van +/- 5.9 + m TAW. De zuidelijke zijde langs de waterloop St. Trudoledeken is het laagst gelegen deel van het onderzoeksgebied.

Het projectgebied is gelegen in het Lid van Beernem (**Formatie van Aalter**). De Formatie van Aalter bestaat voornamelijk uit ondiep-mariene of kustnabije zandige sedimenten en komt enkel voor in het noordoosten van West-Vlaanderen en het noordwesten van Oost-Vlaanderen.

Het **Lid van Beernem** bestaat uit een licht-glauconiet- en glimmerhoudend fijn kleiig zand met fijnzandige kleibandjes en zeer veel dunne zandsteenbankjes (veldsteen). Dit lid werd afgezet onder lagunaire of wadden-omstandigheden.

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 13**. Dit type bestaat uit een basis van getijdenafzettingen van het Eemiaan (marien en estuarien) gevolgd door een fluviatiele afzetting van het Weichseliaan. De top bestaat uit een eolische afzetting (zand tot silt) van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen. In deze eolische afzetting kunnen eventuele hellingsafzettingen voorkomen en lokaal kan deze eolische afzetting afwezig zijn.

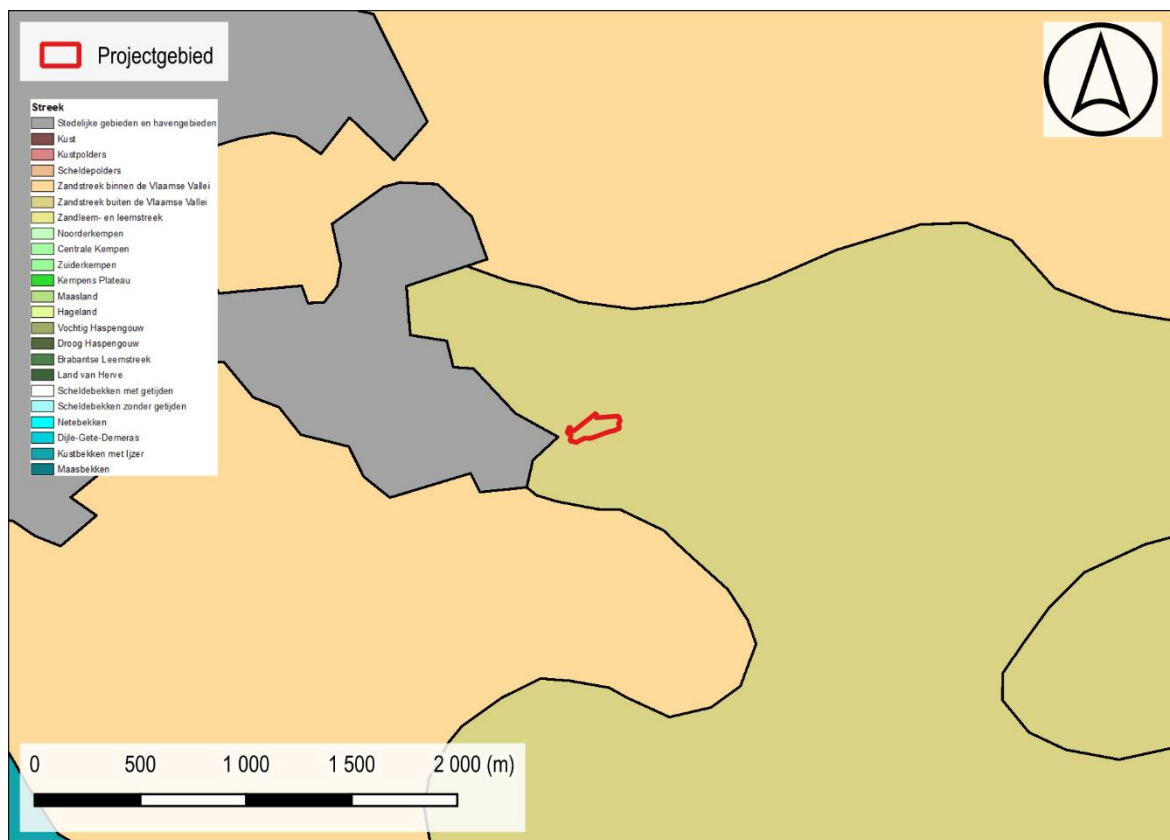
De bodemkaart geeft op het overgrote deel van het terrein een matig natte tot matig droge, lemige zandbodem weer zonder profielontwikkeling. Ter hoogte van het plangebied komen drie bodemtypes voor.

- Het bodemtype **Zch** is een matig droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. De bovengrond is goed humeus, 30-60 cm dik en donker bruingrijs van kleur. De Podzol B is 20-30 cm dik en is verbrokkeld in harde concreties. Roestverschijnselen komen voor tussen 60 en 90 cm.
- Het bodemtype **SdP** is een matig natte, matig gleyige lemig zandbodem met profielontwikkelingsklassen p en x. Dit complex omvat overwegend gronden zonder

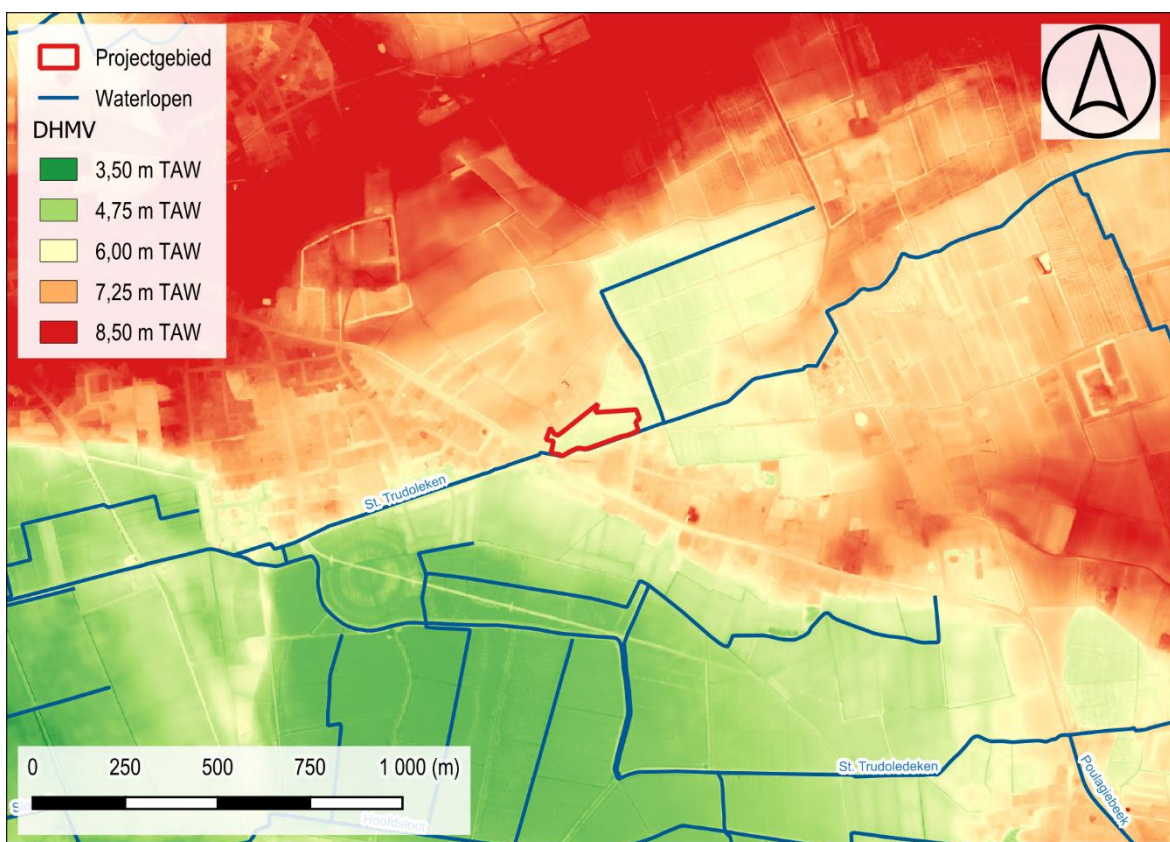
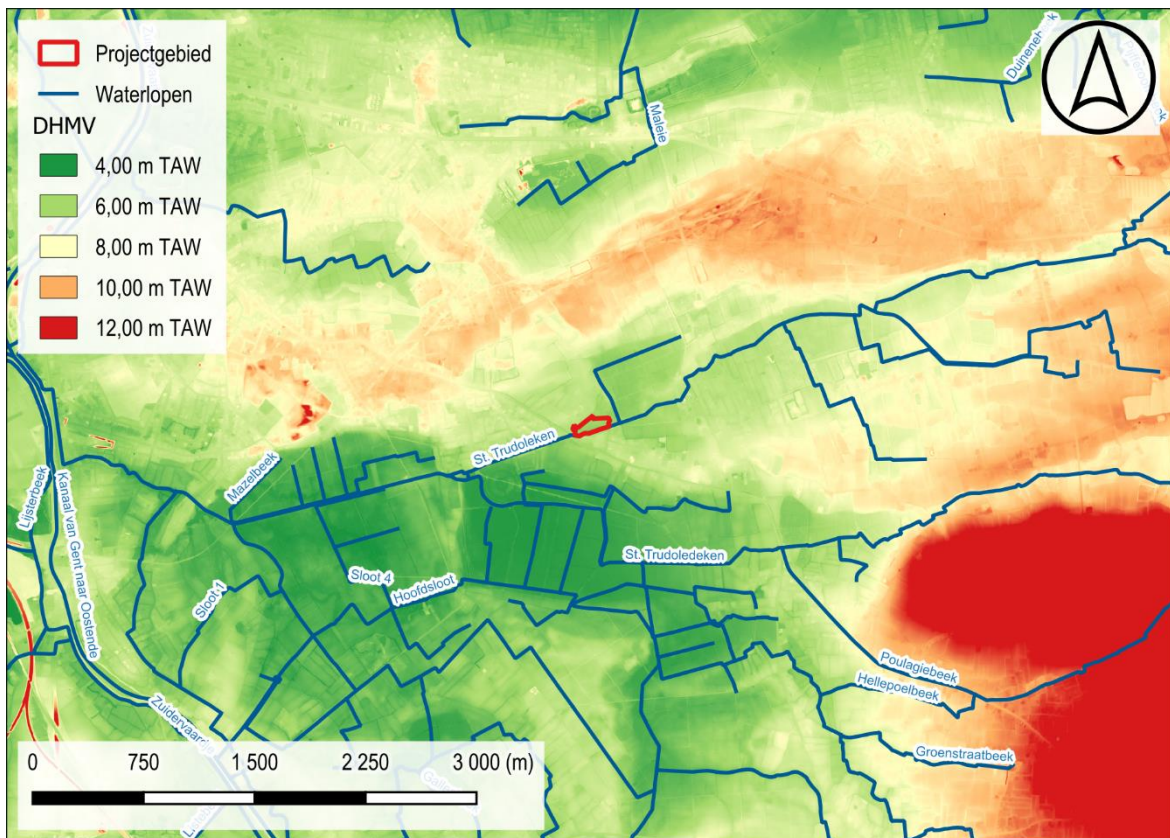
profielontwikkeling (. . p) en gronden met zwakke profielontwikkeling (. . h, . . b). De bovengrond is donker grijsbruin, meestal 30-40 cm dik, goed humeus en rust meestal op een dunne (ongeveer 10-15 cm), zwak humeuze overgangshorizont. Tussen 40 en 60 cm beginnen de roestverschijnselen.

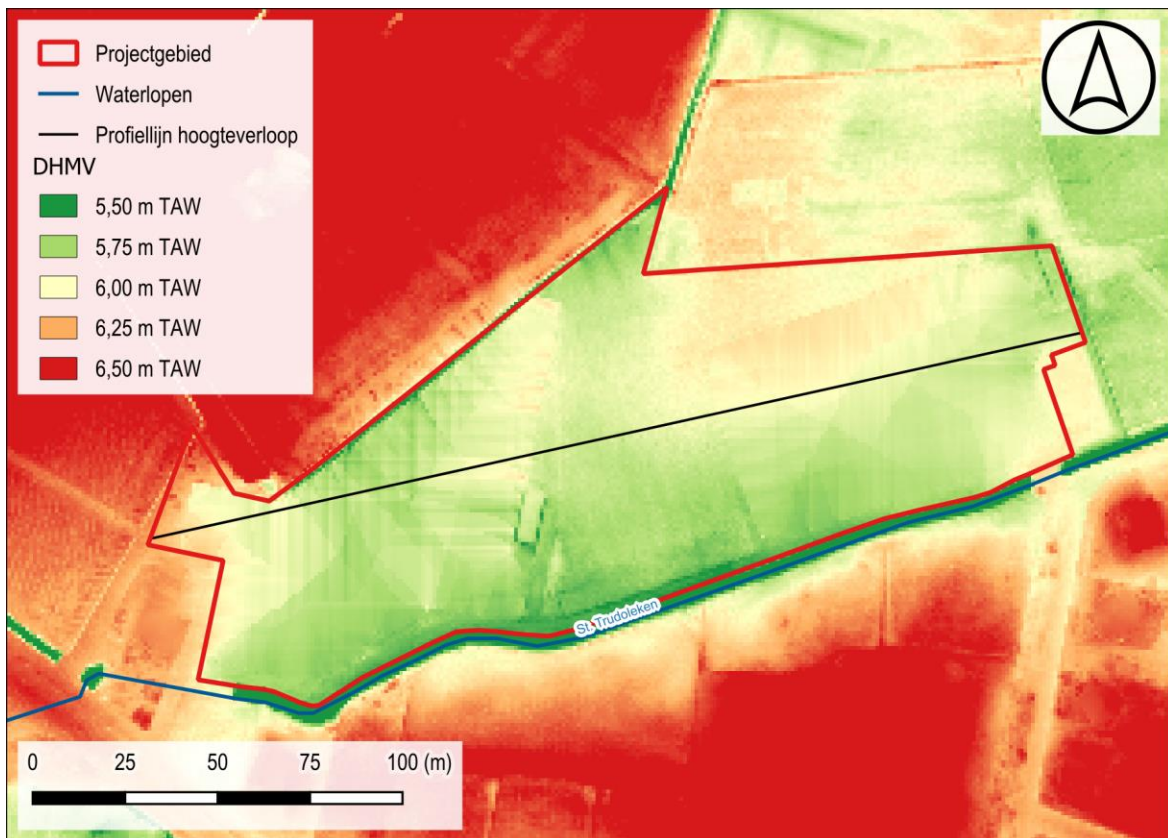
- Het bodemtype **Scp** is een matig droge lemig zandbodem zonder profiel. Het zandlemig dek is ca 50 cm dik en gaat over in een leemsubstraat of Tertiair. De Ap is donker bruingrijs en 30-40 cm dik. Tussen de Ap en het moedermateriaal of substraat is een zwak humeuze overgangshorizont aanwezig van 10-20 cm dik. Roestverschijnselen beginnen op 60-90 cm.

De randen van de Assebroekse meersen waren ongetwijfeld een trekpleister voor de mesolithische mens.

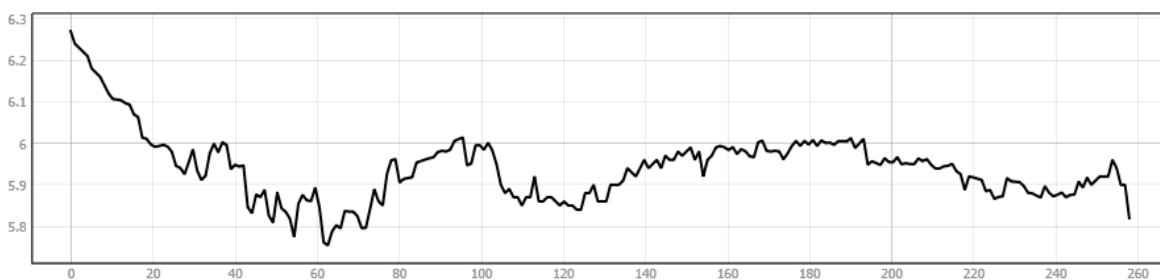

Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

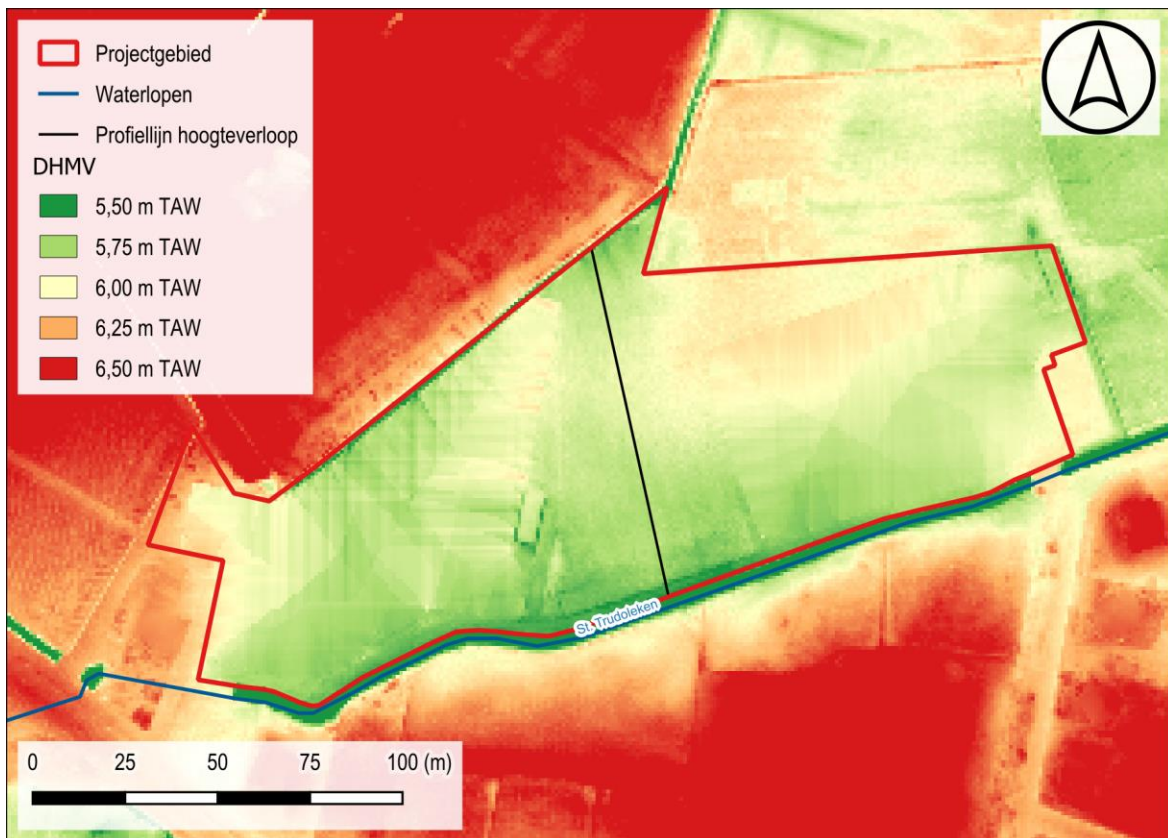

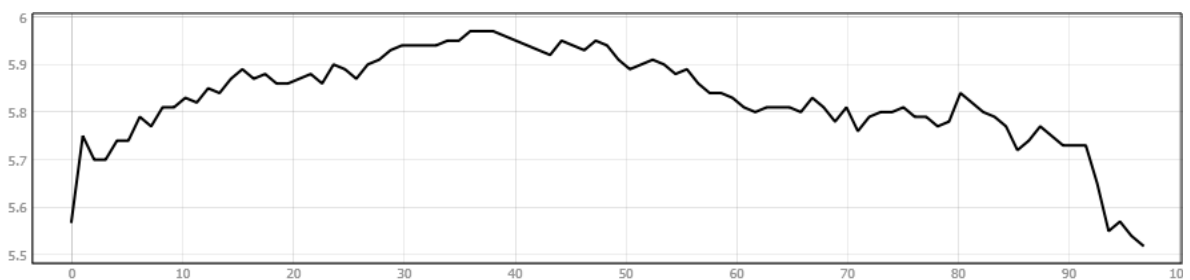
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

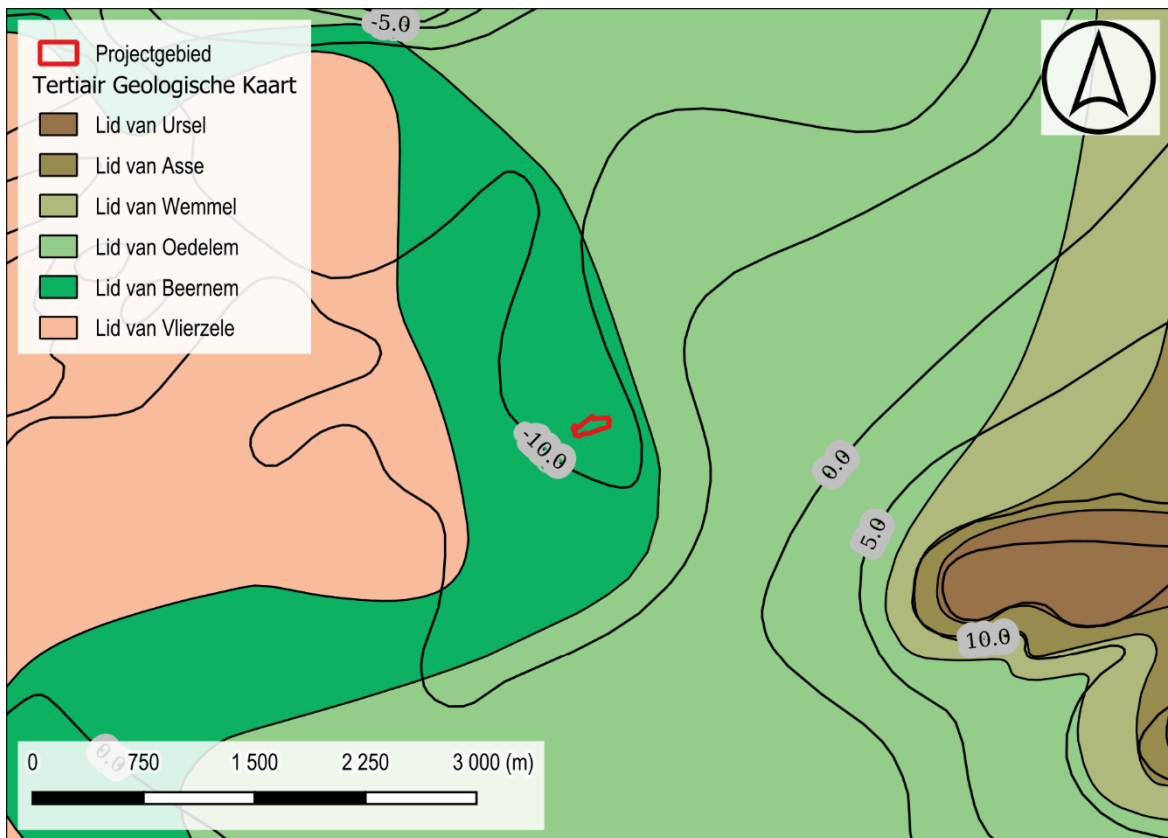
Figuur 9: Hoogteverloop W-O

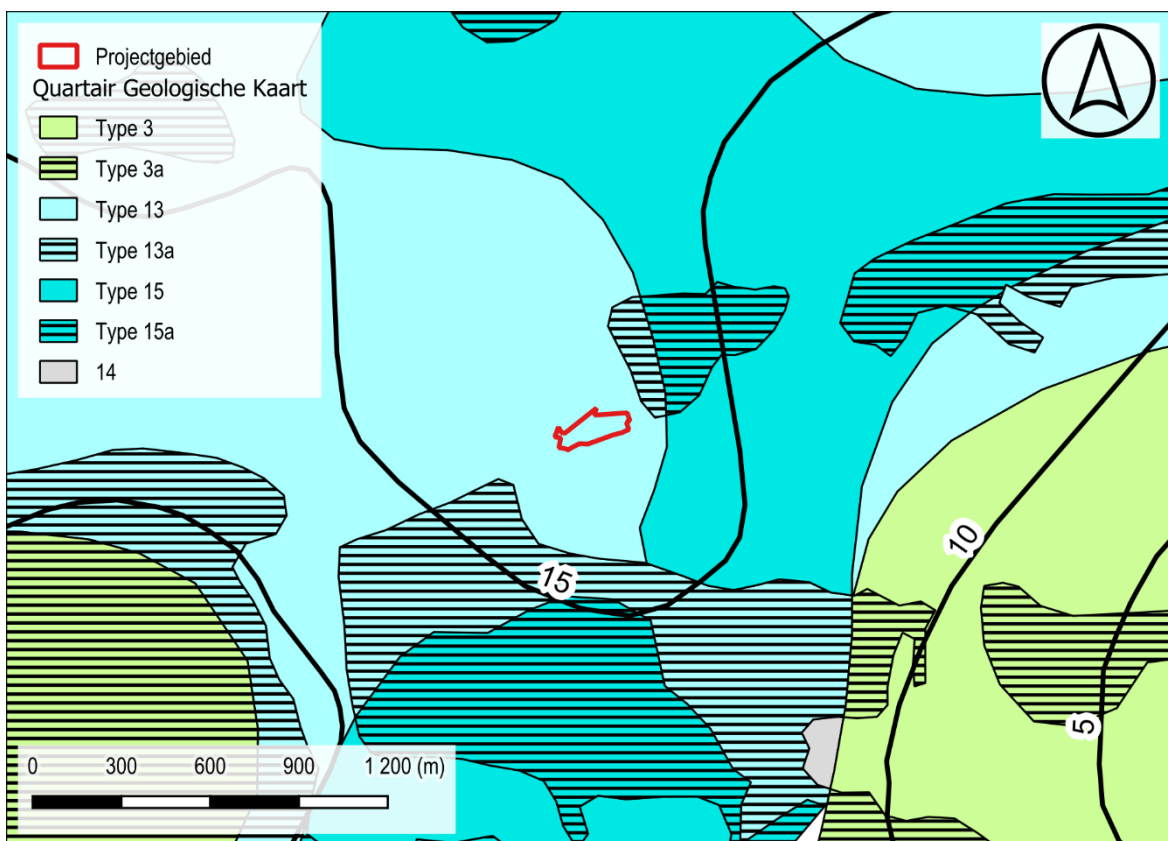
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)

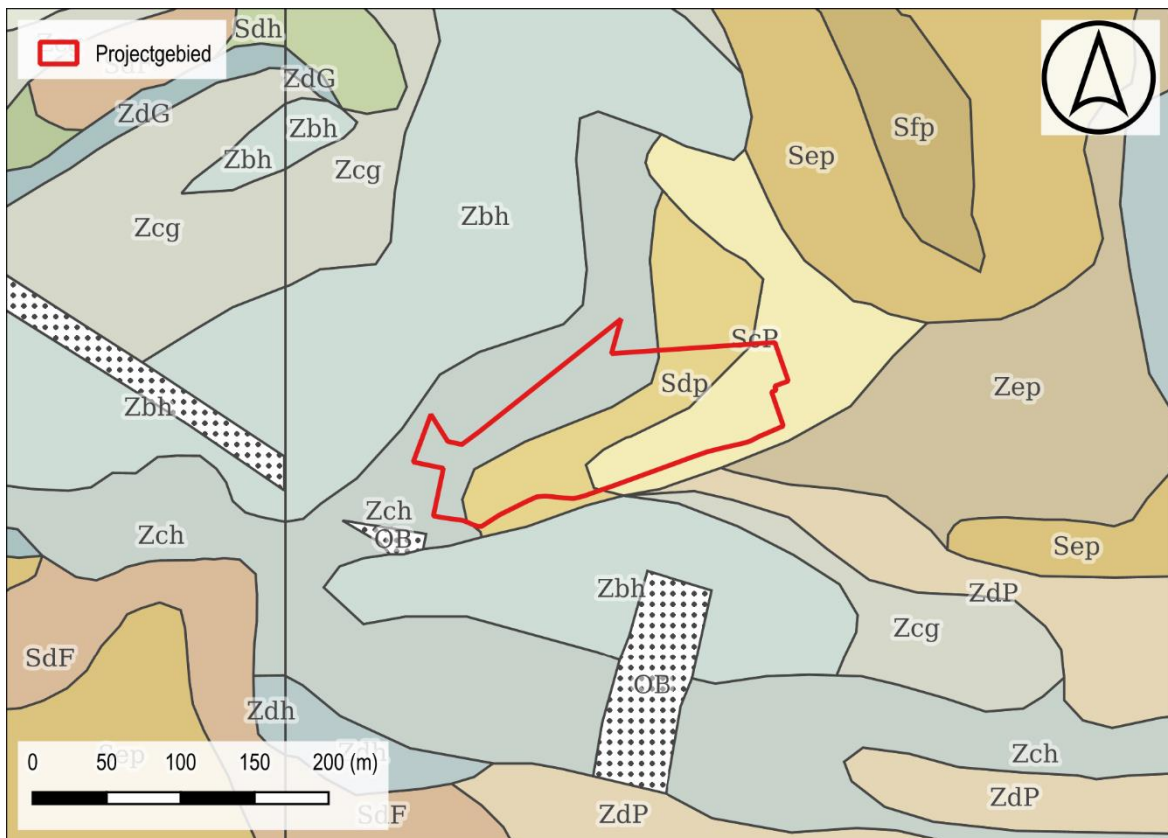
Figuur 11: Hoogteverloop NW-ZO

Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)

Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).

1.2.2 Historisch kader

I. Assebroek

Vondsten op Steenbrugge en in Rijkevelde wijzen op bewoning tijdens de prehistorie. In het gebied is er zeker sinds het Mesolithicum (10 000 – 6 000 voor Christus) menselijke activiteit. De oudste vindplaatsen situeren zich aan de rand van, of op de dekzandruggen. De waterrijke Assebroekse Meersen, net ten zuiden van het projectgebied, vormen een belangrijke voedselbron. Uit het Neolithicum (6 400 – 3 800 voor Christus) werden pijlpunten teruggevonden.

Hoewel weinig sporen daar op wijzen, blijft het gebied waarschijnlijk bewoond tijdens de Brons-, IJzer- en Romeinse Tijd en de vroege Middeleeuwen. Van de 5de tot en met de 7de eeuw heeft de streek af te rekenen met grote overstromingen ten gevolge van zeetransgressies. Het meersengebied loopt daardoor meerdere malen onder water.

Tijdens de Merovingische periode (midden 5de tot midden 8ste eeuw) vestigen de Franken zich onder meer in Vlaanderen. Assebroek maakt in die tijd deel uit van het koninklijk domein Sijsele dat, samen met Weinebrugge en Snellegem de Pagus Flandrensis vormt. Het toponiem Odegem wijst wellicht op een Frankische vestiging in de vroege Middeleeuwen.

De oudste parochie van Assebroek wordt gesticht te Odegem, het huidige Steenbrugge. De vroegste vermelding *Otinghem* dateert van 1038 en in 1080 is er sprake van een Lambert van Odengem. De oudste vermelding van Assebroek dateert van 1187 en verwijst naar een familienaam van *Ascebroc*. De meest aanvaarde verklaring voor de naam is te vinden in de samenstelling van *ars* wat gerelateerd wordt aan paarden en *broek* wat synoniem is voor meers of moeras.

Assebroek bestaat uit vier leenhoven die afhangen van het Prinselijk leenhof van de Burg van Brugge. Het belangrijkste leen bevindt zich op het huidige Ver-Assebroek aan het Pastoor Verhaegheplein. Het Leenhof wordt voor het eerst vermeld in 1201, bezit 70 achterlenen en heeft een eigen, lage rechtsmacht. Het zijn de heren van Assebroek, afkomstig uit vooraanstaande Vlaamse families, die hun naam geven aan de hele gemeente. De heer van Assebroek fungeert als ontvanger van de pachtgronden van de graaf van Vlaanderen. Voorts beschikt hij over een vierde van de graantienden van de heerlijkheid Sijsele. Ook staat hij in voor het onderhoud van de Mariabrug, de plaats waar de belangrijke wegen uit Kortrijk en Gent in Brugge samenkomen.

De oudst gekende vermelding van de Gemene Weiden dateert van 1327, maar het ontstaan van deze feodale bestuur instelling is wellicht veel ouder. Gemene Weiden zijn gronden die gemeenschappelijk gebruikt en beheerd worden. Samen met de Loweiden (net ten noorden van het projectgebied) op het grondgebied Oedelem zijn het de laatste overgebleven gemene gronden in Vlaanderen. Het gebruiksrecht van de weiden behoort nog steeds, zoals vanouds, toe aan de *aanborgers*.² Elke *aanborger* beschikt over een afgebakend stuk. Dit stuk wordt aan hun afstammelingen doorgegeven.

De godsdienstoorlogen, in het laatste kwart van de 16de eeuw, zorgen voor heel wat onheil in Assebroek. In 1566 houden de calvinisten op verschillende plaatsen, maar vooral op

² 950 personen, de *aanborgers*, bezitten samen in gemeenschap 90 hectare landbouwgrond in Assebroek en Oedelem

Zevekote, hagenpreken.³ De kloosterlingen van het Sint-Trudoklooster vluchten in 1566 tijdelijk naar hun refuge in de Garenmarkt. In 1569 plunderen de beeldenstormers het domein van 's Heer Boudwijnsburg. De Maria Magdalenakerk op Ver-Assebroek wordt in 1572 grotendeels door de geuzen vernield. Het puin zal er 50 jaar blijven liggen. Tijdens die woelige tijd laat de stadsmagistraat om strategische redenen in 1577-1578 alle grote gebouwen op het Brugse ommeland, waaronder de Sint-Katarinakerk, afbreken.

Circa 1628 wordt de kerk van Assebroek heropgebouwd en opgedragen aan Maria Magdalena en Onze-Lieve-Vrouw. Tijdens de Tachtigjarige Oorlog (circa 1550-1650) ligt de Spaanse verdedigingslijn onder meer langs het kanaal Gent-Brugge. Enkele versterkingen worden opgeworpen aan het Lappersfort en in Steenbrugge. De bevolking heeft het, ook in de 17de en begin van de 18de eeuw, zwaar te verduren door de vele troepenbewegingen en gewapende conflicten.

In 1720 schenkt pastoor Verhaeghe een mirakelbeeld van Maria aan de kerk van Assebroek. Assebroek wordt een druk bezocht bedevaartsoord. De grote toeloop van bedevaarders maakt een uitbreiding van de kerk in 1746 noodzakelijk. Vanaf nu is de kerk opgedragen aan Onze-Lieve-Vrouw-Onbevleete-Ontvangenis.⁴

II. Projectgebied

Het projectgebied wordt volgens de Ferrariskaart (1771-77) gekarteerd als onbebouwd akker- en weiland ingesloten door 2 wegen. De zuidelijk gelegen weg is de voorloper van de huidige Astridlaan. In 1275 werd deze verkeersas reeds vermeld als *Gentsche Heerweg*. Door de aanleg van de Maalse Steenweg in 1778 verliest de weg aan belang. Verder naar het zuiden zijn de Assebroekse Meersen te herkennen, in het noordoosten het domein Ryckvelde. Net ten zuidoosten van het onderzoeksgebied ligt de hoeve *Corneillie*. De hoeve staat vermeld in de ommeloper van Assebroek in Sijsele van 1669 als eigendom van de Jacobinessen.⁵

Ook op de 19^e eeuwse kaarten is binnen de projectgrenzen geen bebouwing afgebeeld. De weg die eerder ten noorden van het projectgebied liep wordt op deze kaarten niet meer weergegeven. De huidige Astridlaan wordt op de Poppkaart aangeduid als *oude aarde weg van Brugge naar Gent*. Vanaf 1843, met het verharderen van de weg raakt de naam *Oedelemse Steenweg* in gebruik.⁶ De waterloop St. Trudoledeken wordt vanaf deze kaarten net ten zuiden van het projectgebied weergegeven. Nabij, ten noordoosten van het projectgebied, wordt op de Poppkaart een terrein afgebakend met het toponiem *Loo Weide*.

Binnen de orthofotosequentie is te zien dat het terrein oorspronkelijk voor het grootste deel in gebruik was als akkerland. Op het beeld van 1971 kan in het zuidwesten van het terrein reeds een serre waargenomen worden. Op de daaropvolgende luchtbeelden is te zien hoe deze glasbouw stelselmatig uitgebreid wordt. In 2000-2003 wordt ook de serre in het oosten van het terrein gerealiseerd. Het bovengrondse waterbekken is pas waar te nemen vanaf het beeld van 2019.

³ Een hagenpreek is een predicatie in het open veld in de eerste tijd van de Reformatie. Ze vonden plaats in de Spaanse Nederlanden in de aanloop naar de Beeldenstorm van 1566.

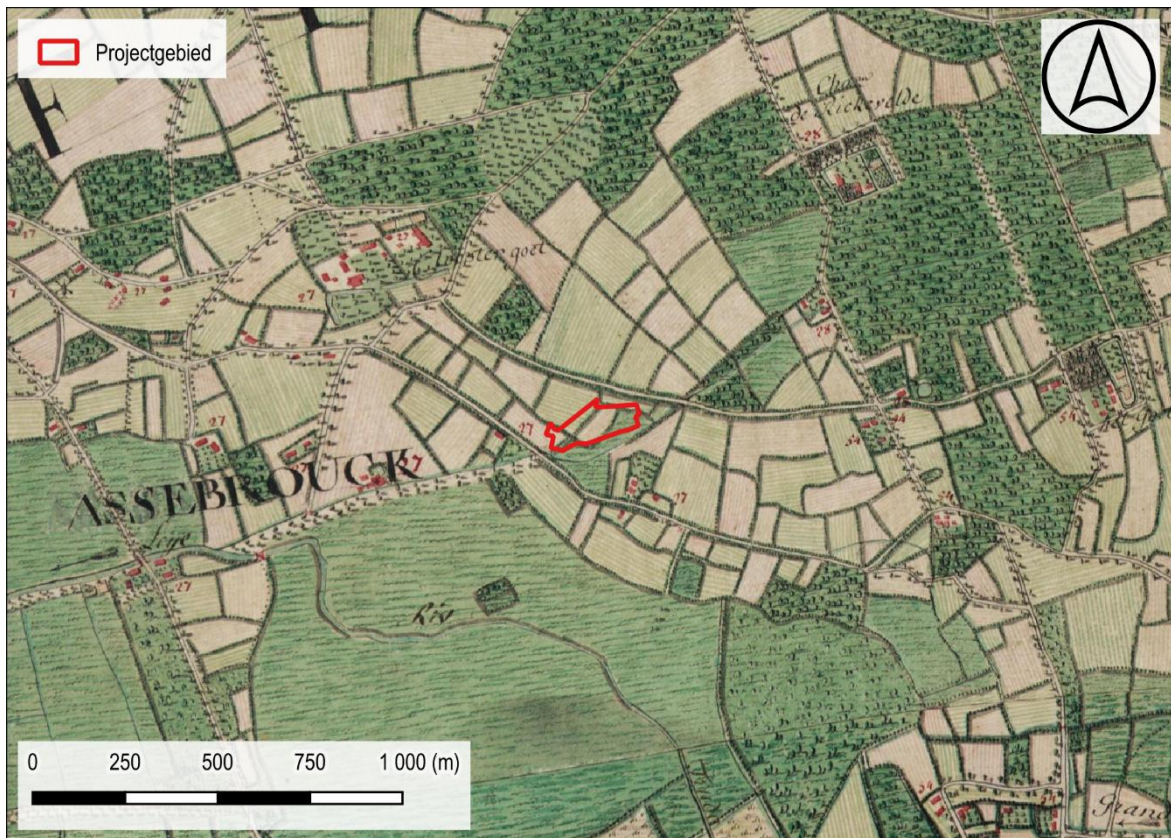
⁴ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: Assebroek [online], <https://id.erfgoed.net/themas/14622> (geraadpleegd op 11 december 2023).

⁵ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: Hoeve Corneillie [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/76889> (geraadpleegd op 12 december 2023).

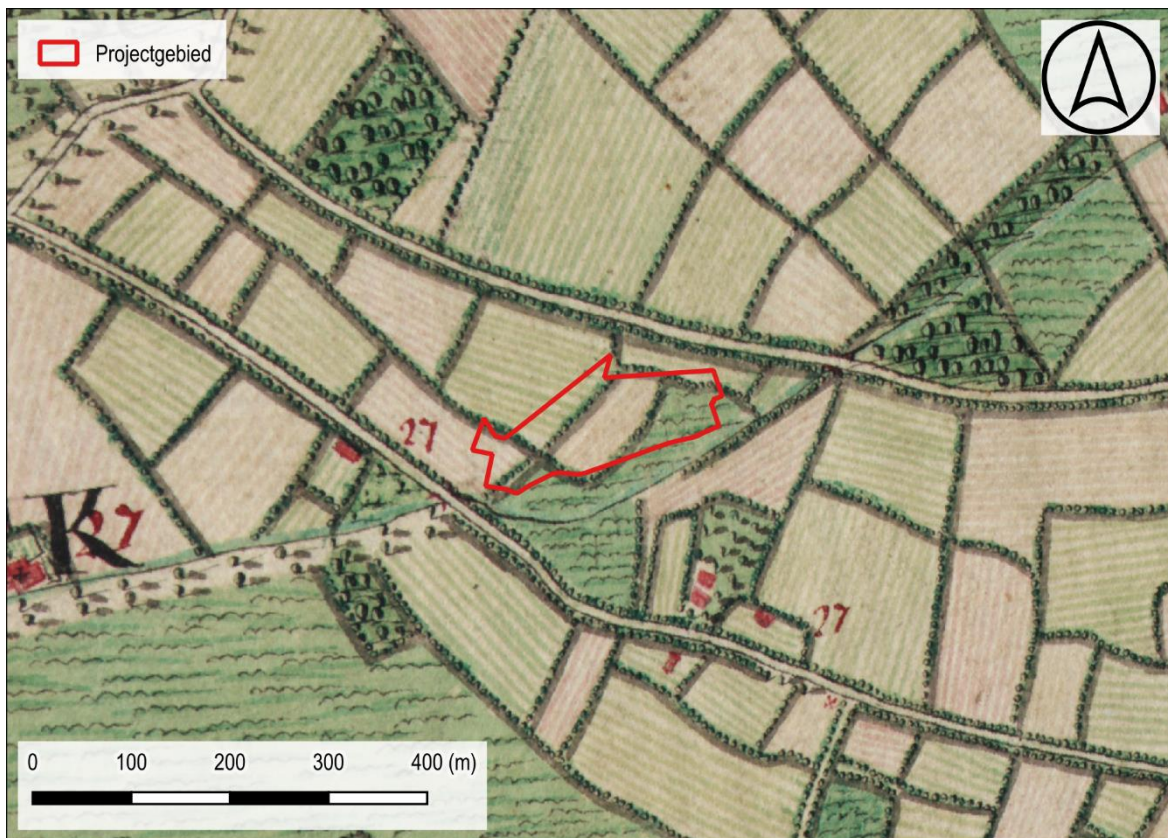
⁶ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2023: Astridlaan [online], <https://id.erfgoed.net/themas/8760> (geraadpleegd op 12 december 2023).

Figuur 15: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische kaart van het Brugse Vrije, Pieter Pourbus. 1571. (Bron: Erfgoed Brugge)

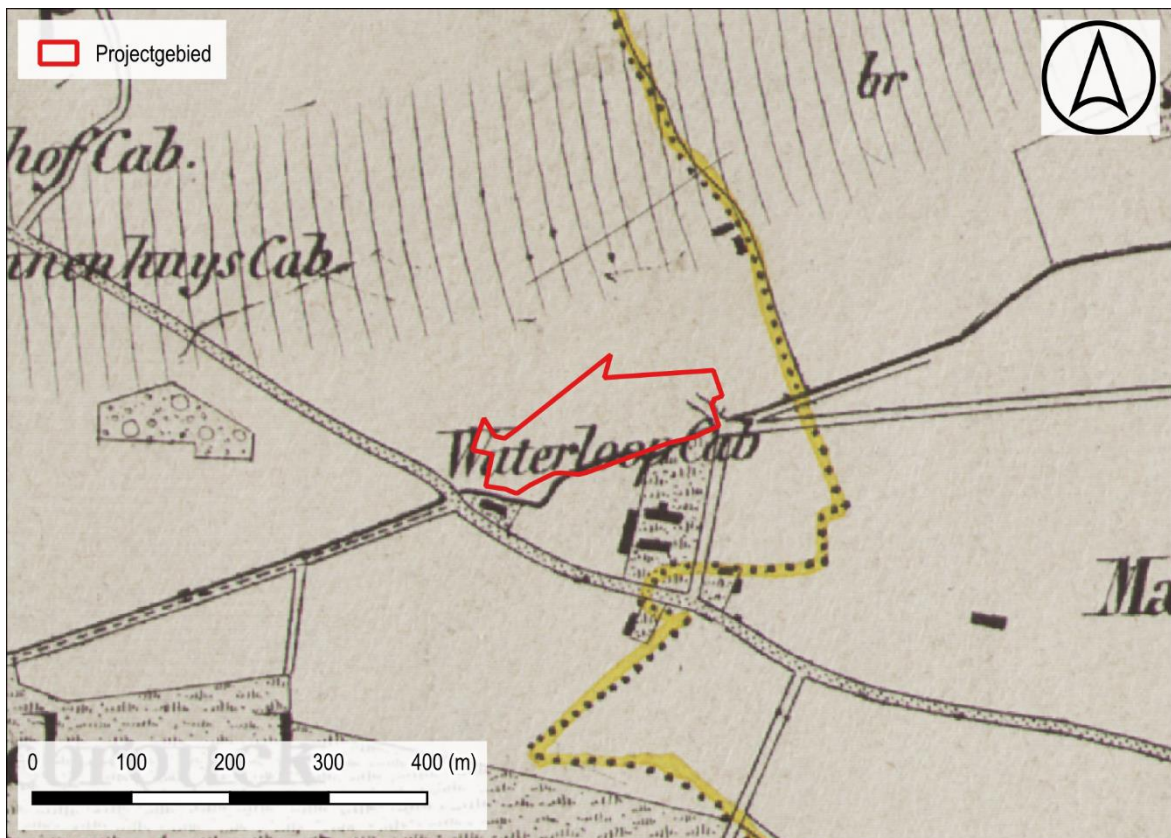
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

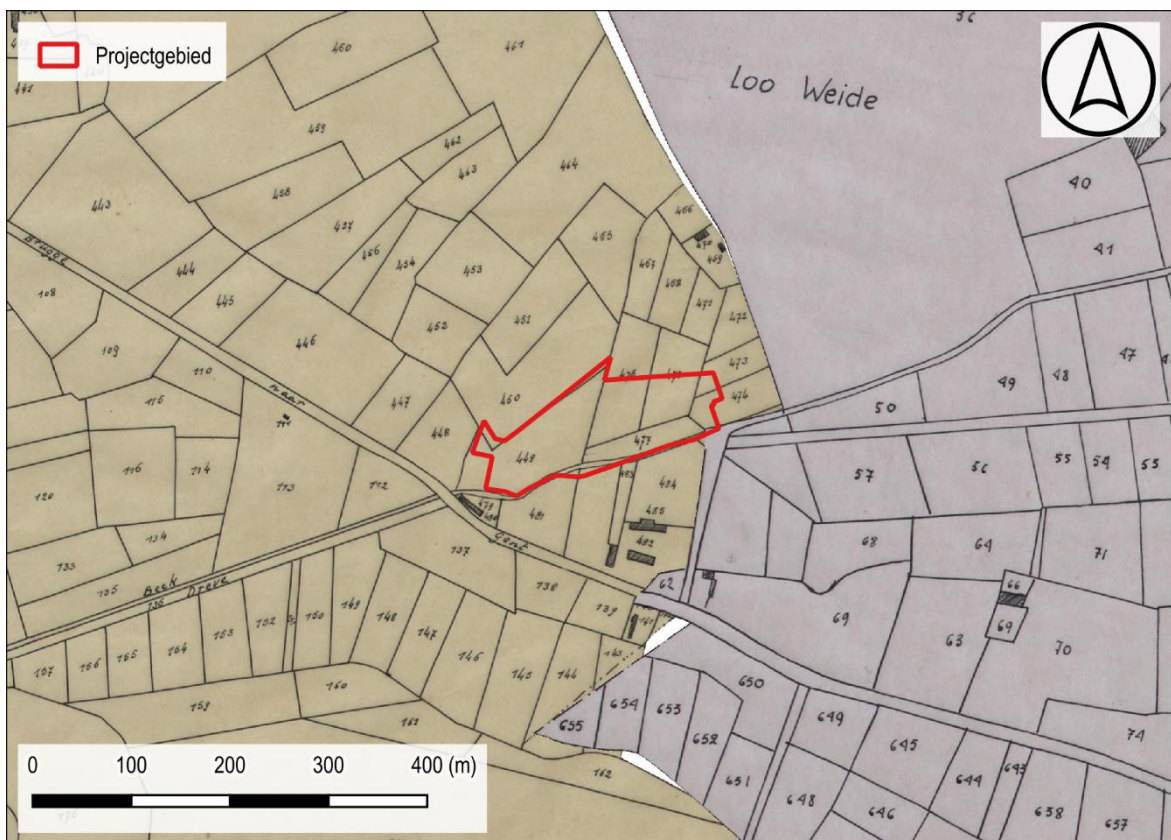
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)

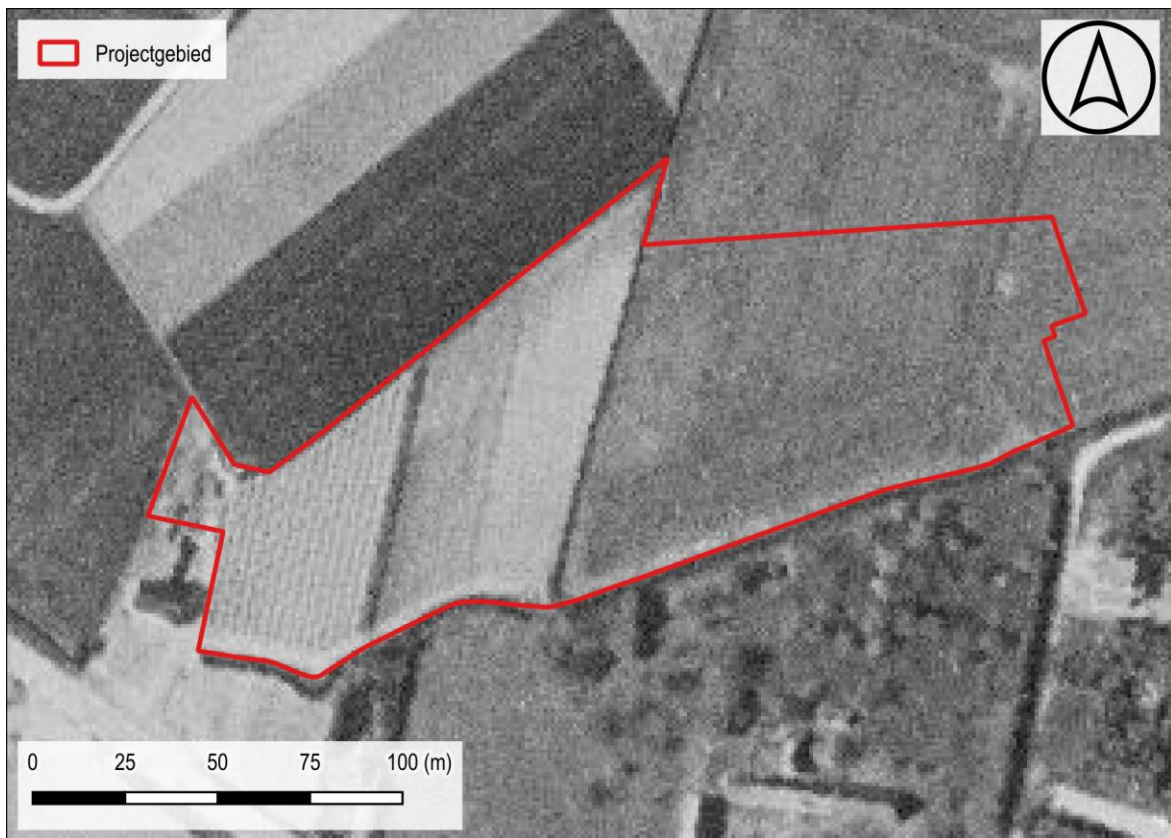
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)

Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt)

Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)

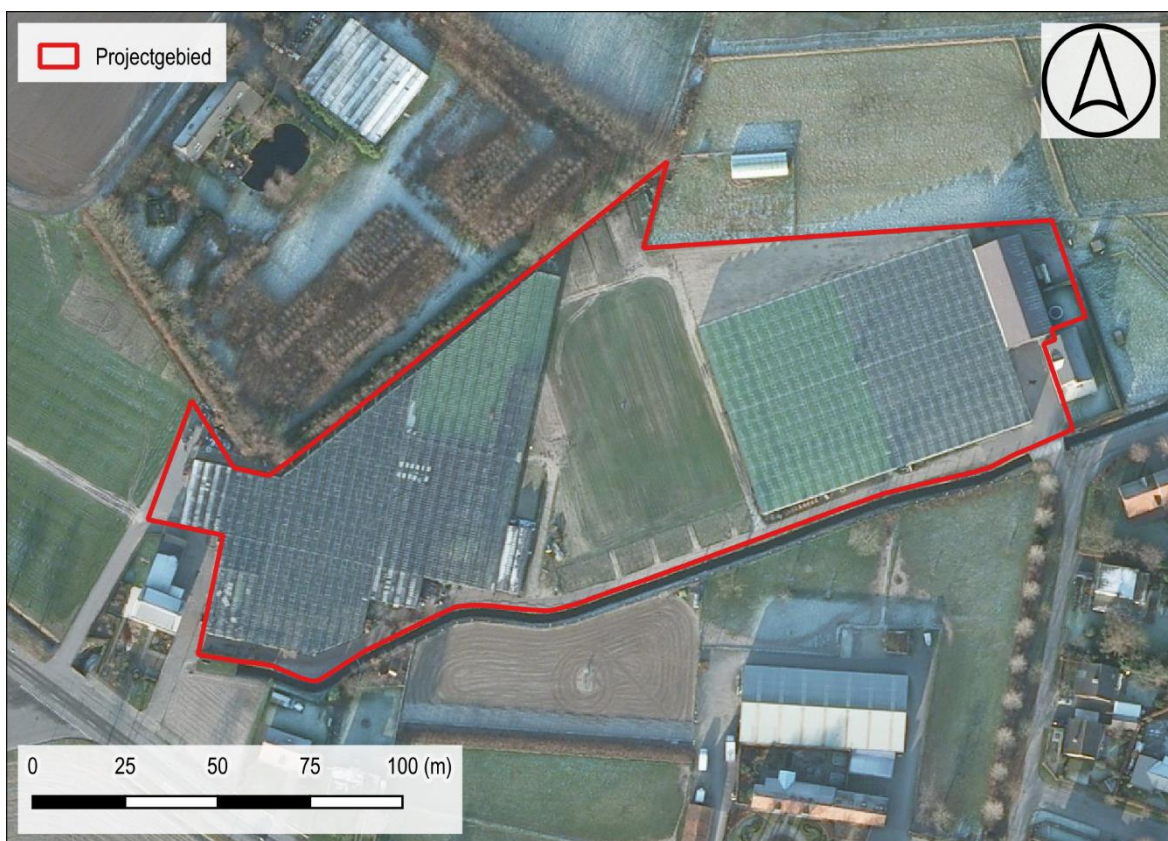
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)

Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)

Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)

Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)

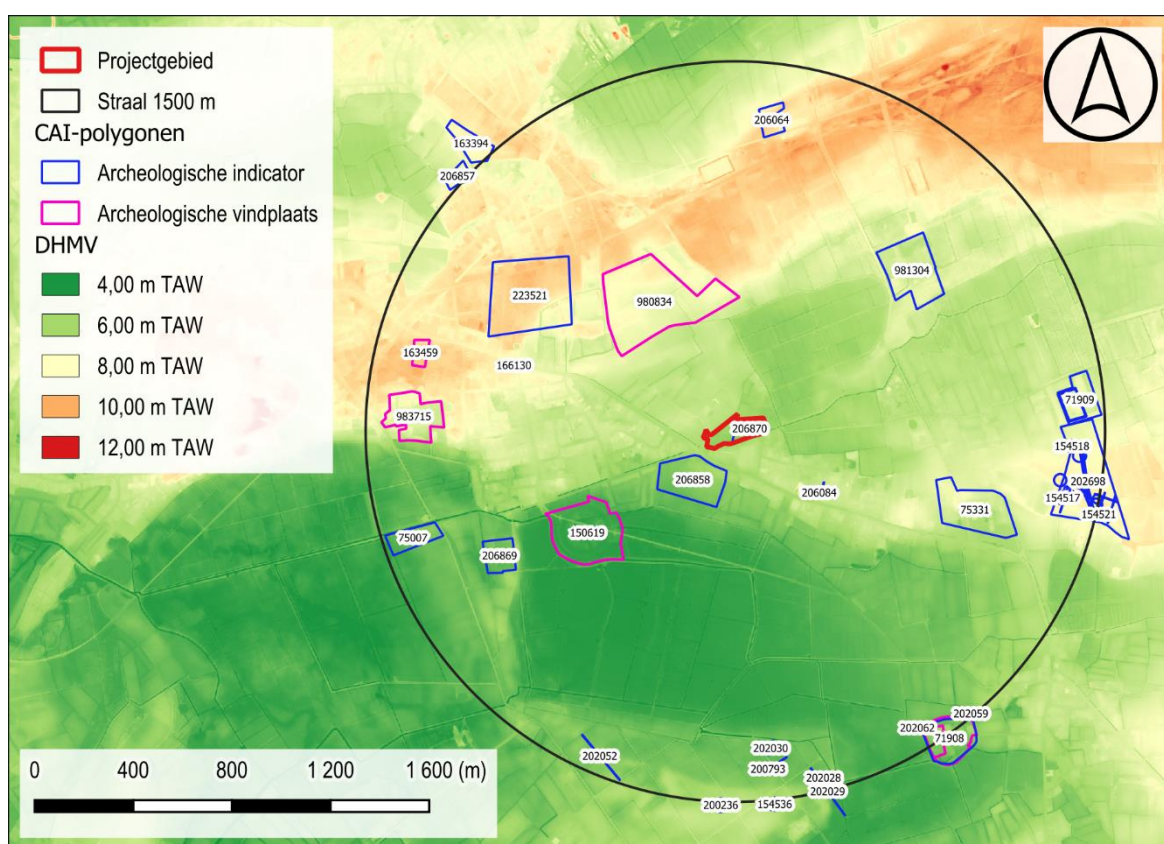
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2019 (© geopunt)

Figuur 26: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)

1.2.3 Archeologisch kader

Ter hoogte van het onderzoeksgebied werd reeds een veldprospectie uitgevoerd. Hierbij werd 1 vuurstenen artefact gerecupereerd en voornamelijk aardewerk uit de vroegmoderne periode. Ook op het terrein verder zuidwaarts, aan de overzijde van het Sint-Trudoledeken werden lithische artefacten ingezameld bij een veldprospectie. Ook in de ruimere omgeving werden bij veldprospecties veelvuldig lithische artefacten ingezameld die zowel gedateerd kunnen worden in het finaal-paleolithicum als het mesolithicum. In de omgeving is ook reeds onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Hierbij werden voornamelijk laatmiddeleeuwse relictten in kaart gebracht. Bij het meeste van deze onderzoeken werden ook enkele verspitte silexartefacten ingezameld. Naast deze vondsten is in de ruime omgeving eveneens luchtfotografische prospectie uitgevoerd waarbij een groot aantal grafcircels zijn herkend en mogelijk zelfs neolithische grafmonumenten. Deze lijken ingeplant op de randen van de hogere ruggen langs de Assebroekse Meersen.

Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).

I. Archeologische indicatoren

71909	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
75007	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht
75331	Indicator cartografie Late middeleeuwen: site met walgracht

76415	Veldkartering Finaal paleolithicum: 9 pijlpunten, 13 fragmenten van gepolijste bijlen, 1 spits, ongeveer 500 artefacten; 184 werktuigen: eindschrabbers op afslag en duimnagels met afgestompte boord zijn het best vertegenwoordigd; dan elementen met afgestompte boord, microlieten, stekers en afgeknotten, 6 pijlpunten: mogelijk laat-neolithisch, 4 pijlpunten: mogelijk midden-neolithisch, spits: mogelijk epipaleolithische (Tjonger?) of mesolithisch, ensemble van ca. 500 artefacten: duidelijk epipaleolithische inslag (o.a. korte eindschrabbers, elementen met afgestompte boord, spitsen en stekers) maar zeker ook neolithische en misschien ook mesolithische bijmenging.
154517	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur
154518	Indicator luchtfotografie Onbepaald: dubbele circulaire structuur
154519	Indicator luchtfotografie Onbepaald: dubbele circulaire structuur
154521	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur
154536	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur
163394	Veldkartering Steentijd: 2 kernen, 2 afslagen, waaronder 1 geretoucheerd en 5 fragmenten verbrande vuursteen. Late middeleeuwen: Grote hoeveelheid reducerend gebakken aardewerk, vroeg steengoed, Siegburg aardewerk. Nieuwe tijd: oxiderend rood gebakken aardewerk en steengoed.
166130	Toevalsvondst 20ste eeuw: schuilkelder/bunker
200219	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur
200220	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur
200221	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur
200236	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur
200793	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur

202028	Indicator luchtfotografie Onbepaald: circulaire structuur
202029	Indicator cartografie Nieuwste tijd: percelering (gracht)
202030	Indicator cartografie Nieuwste tijd: percelering (gracht)
202051	Indicator luchtfotografie Late bronstijd: mogelijk langbed Vroege ijzertijd: mogelijk langbed
202052	Indicator cartografie Nieuwste tijd: percelering (gracht)
202058	Indicator cartografie Middeleeuwen: site met walgracht
202059	Indicator luchtfotografie Middeleeuwen: wegen
202062	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Waterput
202687	Indicator luchtfotografie Nieuwste tijd: wegen
202688	Indicator luchtfotografie Nieuwste tijd: gracht
202691	Indicator luchtfotografie Nieuwste tijd: percelering
202692	Indicator luchtfotografie Onbepaald: Waterput
202695	Indicator luchtfotografie Nieuwste tijd: gracht
202696	Indicator luchtfotografie onbepaald: kavelstructuren
202698	Indicator luchtfotografie onbepaald: kuilen
202701	Indicator luchtfotografie Onbepaald: enclosure
206062	Indicator luchtfotografie Nieuwste tijd: percelering
206063	Indicator luchtfotografie

	Bronstijd: grafheuvel
206064	Indicator luchtfotografie onbepaald: kuilen
206084	Indicator luchtfotografie Nieuwste tijd: percelering
206098	Indicator luchtfotografie Middeleeuwen: site met walgracht
206857	Veldkartering Laatmesolithicum: rechthoekige trapezium, lichtbruine vuursteen Steentijd: schrabber, 5 afslagen, microkling Late middeleeuwen: reducerend aardewerk, vroeg steengoed, siegburg aardewerk. Nieuwe tijd: steengoed, oxiderend gebakken aardewerk.
206858	Veldkartering Laatmesolithicum: Onregelmatig trapezium, afslagschrabbers, regelmatige microklingen, afslagkerntje, . Vrij veel verbrande fragmenten.
206869	Veldkartering Laatmesolithicum: trapezia, gebruik van Wommersomkwartsiet (1 afslag), marebladspits, verschillende andere microlieten. Verder microklingen met afgestompte boord, een vrij groot aantal kernen. Bij de werktuigen nog verschillende stekers en enkele bekken en boren.
206870	Veldkartering Steentijd: Midden- en hoeksteker op kling. Ca. 56 * 16mm. Nieuwe tijd: los verspreid over de akker, o.a. Siegburg steengoed en Wanberg aardewerk.
223521	Indicator Cartografie Nieuwste tijd: Veldslag: Op de topografische kaart uit ca.1865 staat op deze locatie het symbool van een veldslag weergegeven (twee gekruiste zwaarden).
981304	Evaluerend terreinonderzoek Volle middeleeuwen: De kasteelsite Rijckvelde is ontstaan in de middeleeuwen. Het zou afhankelijk geweest zijn van het naburige grafelijk domein van Male. De fragmentaire archivalische bronnen wijzen erop dat het een leengoed was van de Burg van Brugge en dat verschillende particulieren in de postmiddeleeuwse periode de titel van 'heer van Rijckvelde' droegen. De naam Rijckvelde wordt verklaard enerzijds als een samenvoeging van veld met het toponiem rijcke, een verbastering van het graangewas 'rogge' of 'ryge' en daarbij verwijzend naar velden die met rogge bezaaid zijn. Anderzijds wordt 'rijcke' verklaard als een verwijzing naar hoger gelegen zanderige ruggen die in de omgeving voorkomen. Het 'veld'-toponiem verwijst

	tevens naar de woeste gronden en bos- en heidelandschappen waarin zich in de 11de tot de 13de eeuw ontginningsbedrijven kwamen vestigen. Als dusdanig maakte Rijckvelde deel uit van de aaneenschakeling van velden in het gebied tussen Snellegem en Aalter. Op de Grote kaart van het Brugse Vrije door Pieter Pourbus (1571), gekopieerd door Pieter Claeissins (1597) Stadsarchief: weergave van de site als een vierkant perceel tussen drie wegen waarrond gracht, centraal een vierkante torenconstructie omringd door een gracht die ten zuiden verbonden is met de buitengracht en ten zuiden daarvan een perceel met vermoedelijk drie neerhofgebouwen; notatie 'Rykevelde'.
--	--

II. Archeologische vindplaatsen

71908	Opgraving Romeinse tijd: blauw aardewerk, o.a. kogelpotten Late middeleeuwen: Site met walgracht met 2 bewoningzones die elk door een dubbele walgracht en berm omgeven werden. In vulling walgracht: stenen, Balgemse witsteen, enkele volledige daktegels die aan de onderkant geglazuurd waren, grijs aardewerk, o.a. bolvormige pot met lensvormige bodem, naar buiten gerichte hals met knik en verdikte rand met afgeplatte bovenkant en weinig geprononceerde lip aan binnenkant; fijne verschraling; gemaakt op draaischijf en onderaan bijgewerkt met mes; versiering met ribbels 17de eeuw: Veel zilverwerk Bron: VANDERMOERE N. 1980-1981, Archeologisch onderzoek in de gemeente Oedelem: Prospectie-Analyse-Synthese, onuitgegeven licentiaatthesis RUGent. Literatuur (1981)
150619	Opgraving Middenpaleolithicum: Uit één van de walgrachten werd een bifaciaal bewerkte schrabber in vuursteen aangetroffen Late middeleeuwen: De circulaire structuur is het relict van het kasteel van de Heren van Assebroek en behoort tot het type van de ronde kastelen die vnl. in Nederland gekend zijn. Het wordt verder gekenmerkt door 4 grachten en wallen. Historische en cartografische bronnen tonen aan dat het centrale eiland oorspronkelijk opgehoogd was, maar dit werd in latere tijden afgegraven. Bron: Ryssaert C. e.a. 2010, Steentijdvondsten te Ver-Assebroek (Brugge, West-Vlaanderen): hoe het onderzoek van een middeleeuws kasteel naar een steentijdlandschap kan leiden, in: Notae Praehistoricae 30, pp. 43-48 Literatuur (2010)
150622	Mechanische prospectie Late middeleeuwen: Zowel de binnenste als de buitenste walgracht van de site met walgracht (CAI 71908) werden aangesneden, in de vulling werd

	aardewerk aangetroffen (14de tot 20ste eeuws). Daarnaast bewijzen uitbraaksporen de vroegere aanwezigheid van gebouwen. Bron: Hillewaert B., Huyghe J., Van Besien E., 2010. Raakvlak Jaarverslag 2009, Brugge. Literatuur (2010)
163459	Mechanische prospectie Late middeleeuwen: Ploegsporen, gracht en greppel, aan de hand van het aangetroffen aardewerk gedateerd in de late middeleeuwen. De sporen worden geïnterpreteerd als off site fenomenen. Bron: Verwerft D. & Lambrecht G.2012: Weidestraat, Brugge. Resultaten archeologisch proefonderzoek, Brugge. Literatuur (2012)
980834	Mechanische prospectie Aangeduid als gebied geen archeologie sinds 30-06-2021 Steentijd: 2 silexfragmenten, Eén kern die tijdens de veldkartering werd aangetroffen en één afslag die tijdens het verkennend booronderzoek werd aangetroffen. 19de eeuw: zes grachtsegmenten aangetroffen, toebehorende aan drie grachten. Het ging hierbij steeds om gedichte perceelsgrachten. Onbepaald: kuil met een grootte van ongeveer 100 bij 60 cm en was tot een diepte van 26 cm bewaard. De functie en dateringen van deze kuil kon niet achterhaald worden, aardewerk, enkele metalen voorwerpen, Walddglas Bron: BAEYENS N. & VALENTIJN P., 2020: Engelendale Assebroek (Brugge) Nota, Eke. Nota (archeologieportaal) (04-09-2020)
983715	Mechanische prospectie Aangeduid als gebied geen archeologie sinds 28-07-2020 Onbepaald: Op de niet ontzande –hoger gelegen- gronden werden geen relevante archeologische sporen aangetroffen. Opvallend was hier de afwezigheid van het witte zand, maar de aanwezigheid van bruinrood compact zand, wat vermoedelijk de reden was om op deze gronden niet aan zandwinning te doen. Bron: Van Besien, E. 2018: Michel Van Hammestraat, Brugge, Rapport 27, Brugge. Literatuur (2018)

1.3 SYNTHESE FASE BUREAUONDERZOEK

De opdrachtgever plant de sloop van de aanwezige serres en bovengronds bassin op een terrein aan de Astridlaan te Assebroek, deelgemeente van Brugge. Het volledige plangebied is ca. 17 775 m² groot. De aanwezige infrastructuur die wordt afgebroken heeft een gecombineerde oppervlakte van ca. 9846 m². Het terrein wordt na de sloopwerken niet gefreesd. De aanwezige glasbouw is gefundeerd door middel van kleine funderingsvoeten. Er is geen verharding aanwezig binnenin de serres.

Assebroek bevindt zich ten zuidoosten van de Brugse stadskern en is gelegen op de rand van de Vlaamse Vallei. Het projectgebied bevindt zich in het overgangsgebied tussen een oost-west gerichte dekzandrug en de zuidelijk gelegen Assebroekse Meersen. De Assebroekse Meersen gaan terug op een laat-Glaciaal meer, vergelijkbaar met de Moervaartdepressie of Maldegemse depressiegordel. Langs de zuidzijde van het terrein loopt het Sint-Trudoledeken. Tevens valt op de merken dat het plangebied iets lager gelegen is dan de omliggende percelen. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer waarvan de top bestaat uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft op het overgrote deel van het terrein een matig natte tot matig droge, lemige zandbodem weer zonder profielontwikkeling. De randen van de Assebroekse meersen waren ongetwijfeld een trekpleister voor de mesolithische mens.

De cartografische bronnen reflecteren een landelijke en bosrijke omgeving. Veel dekzandgronden waren minder geschikt voor akkerbouw. Op de Ferrariskaart is te zien dat het terrein in gebruik is als akkerland, langs het Sint-Trudoledeken is een stuk grasland weergegeven. Het terrein zelf is vrij van enige bebouwing, ten zuidoosten is een hoeve weergegeven. Op het 19^e-eeuwse kaartmateriaal is weinig tot geen evolutie te herkennen. Binnen de orthofotosequentie is te zien dat het terrein oorspronkelijk voor het grootste deel in gebruik was als akkerland. Op het beeld van 1971 kan in het zuidwesten van het terrein reeds een serre waargenomen worden. Op de daaropvolgende luchtbeelden is te zien hoe deze glasbouw stelselmatig uitgebreid wordt. In 2000-2003 wordt ook de serre in het oosten van het terrein gerealiseerd. Het bovengrondse waterbekken is pas waar te nemen vanaf het beeld van 2019.

Ter hoogte van het onderzoeksgebied werd reeds een veldprospectie uitgevoerd. Hierbij werd 1 vuurstenen artefact gerecupereerd en voornamelijk aardewerk uit de vroegmoderne periode. Ook op het terrein verder zuidwaarts, aan de overzijde van het Sint-Trudoledeken werden lithische artefacten ingezameld bij een veldprospectie. Ook in de ruimere omgeving werden bij veldprospecties veelvuldig lithische artefacten ingezameld die zowel gedateerd kunnen worden in het finaal-paleolithicum als het mesolithicum. In de omgeving is ook reeds onderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd. Hierbij werden voornamelijk laatmiddeleeuwse relicten in kaart gebracht. Bij het meeste van deze onderzoeken werden ook enkele verspitte silexartefacten ingezameld. Naast deze vondsten is in de ruime omgeving eveneens luchtfotografische prospectie uitgevoerd waarbij een groot aantal grafcircels zijn herkend en mogelijk zelfs neolithische grafmonumenten. Deze lijken ingeplant op de randen van de hogere ruggen langs de Assebroekse Meersen.

Concreet dient in de omgeving uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Vanwege de beperkte bijkomende impact van de geplande ingrepen op het bodemarchief wordt bijkomend archeologisch onderzoek als weinig zinvol ingeschat.

BIBLIOGRAFIE

LITERATUUR

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

KAARTMATERIAAL

Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778]

Atlas der Buurtwegen d.d. 1842

Topografische kaart van Vandermaelen d.d. 1846 – 1854

Popp-kaart d.d. 1842-1879

DIGITALE BRONNEN

www.geopunt.be

<https://dov.vlaanderen.be>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

<https://cartesius.be>

<https://loket.onroerenderfgoed.be>

BIJLAGE

FIGURENLIJST

Figuur 1: Situering projectgebied t.a.v. GRB-basiskaart (© geopunt).....	4
Figuur 2: Situering projectgebied t.a.v. topografische kaart van België (© geopunt)	4
Figuur 3: Situering plangebied t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	6
Figuur 4: Opzet initiatiefnemer t.a.v. meest recente orthofotomozaïek (©Geopunt)	7
Figuur 5: Situering projectgebied t.a.v. de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).9	
Figuur 6: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 7: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	10
Figuur 8: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	11
Figuur 9: Hoogteverloop W-O	11
Figuur 10: Situering projectgebied t.a.v. Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (II) d.d. 2014 (© geopunt)	12
Figuur 11: Hoogteverloop NW-ZO	12
Figuur 12: Situering projectgebied t.a.v. Tertiair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 13: Situering projectgebied t.a.v. Quartair geologische kaart (© geopunt)	13
Figuur 14: Situering projectgebied t.a.v. algemene bodemkaart van België (© geopunt).	14
Figuur 15: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische kaart van het Brugse Vrije, Pieter Pourbus. 1571. (Bron: Erfgoed Brugge)	17
Figuur 16: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	17
Figuur 17: Situering projectgebied t.a.v. Ferrariskaart d.d. 1771-1778 (© geopunt)	18
Figuur 18: Situering projectgebied t.a.v. Atlas der Buurtwegen d.d. 1840 (© geopunt)	18
Figuur 19: Situering projectgebied t.a.v. Vandermaelenkaart d.d. 1846-1854 (© geopunt) ...	19
Figuur 20: Situering projectgebied t.a.v. Poppkaart d.d. 1842-1879 (© geopunt)	19
Figuur 21: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1971 (© geopunt)	20
Figuur 22: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 1979-1990 (© geopunt)	20
Figuur 23: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2000-2003 (© geopunt)	21
Figuur 24: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2008-2011 (© geopunt)	21
Figuur 25: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2019 (© geopunt)	22
Figuur 26: Situering projectgebied t.a.v. orthofotomozaïek d.d. 2022-2023(© geopunt)	22
Figuur 27: Situering projectgebied op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (©Geopunt).	23

BOORLIJST

CHRONOLOGISCH KADER

